

ЛІТЕРАТУРА

1. Fiedler, Sebastian H. D., Våljataga, Terje. Personal learning environments: concept or technology? // International Journal of Virtual and Personal Learning Environments, 2011. – Vol 2(4). – p. 1–11.
2. Триус Ю. Використання хмарних технологій у навчанні дисциплін професійної підготовки майбутніх бакалаврів комп'ютерних наук / Юрій Триус // Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі: Праці VI науково-практ. конф. – Львів : НУ «Львівська політехніка», 2014. – С. 82–87.
3. Карасюк В. В., Иванов С. Н. Формирование индивидуального образовательного пространства студента в условиях дистанционного обучения / В. В. Карасюк, С. Н. Иванов // Вестник НТУ «ХПИ». Серия: Информатика и моделирование – X.: НТУ«ХПИ», 2014. – № 35(1078). – С. 105–112.

Іванов Станіслав Миколайович – к.т.н., доцент, керівник Центру інформаційних технологій Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого;

Карасюк Володимир Васильович – канд. техн. наук, доцент, завідувач лабораторією Розвитку інформаційно-освітнього середовища Центру інформаційних технологій Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого;

Глинянський Сергій Володимирович – завідувач лабораторією Організації дистанційної освіти Центру інформаційних технологій Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

Г. П. Клімова

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Важливе значення для інноваційного розвитку сучасної вищої школи як умови становлення інноваційного суспільства в Україні є забезпечення якості вищої освіти. Це одне з основних завдань сьогодення, яке має не лише педагогічний чи суто науковий, а й соціальний, політичний та управлінський контекст. Тому проблема підвищення якості вищої освіти України набуває особливої актуальності.

У сучасному світі якість вищої освіти декларується як найважливіший орієнтир глобальної політики ЮНЕСКО і ООН. У «Всесвітній де-

кларації про вищу освіту для XXI століття», що була прийнята 1998 р. на організованій ЮНЕСКО Всесвітній конференції з вищої освіти, якість в галузі вищої освіти трактується як багатовимірна концепція, яка «повинна охоплювати всі її функції і види діяльності: навчальні і академічні програми; наукові розробки і стипендії; комплектацію кадрами; учнів; будівельні споруди; матеріально-технічну базу; устаткування; роботу на благо суспільство і академічне середовище.

У межах проекту UNESCO-CEPES «Стратегічні показники вищої освіти в XXI століття» відображені такі основні підходи до визначення якості вищої освіти:

1. Якість вищої освіти як зверхність (високий рівень складності програми, процедур тестування студентів, імідж ВНЗ не тільки на національному, але й на міжнародному рівнях);

2. Якість, як відповідність поставленим цілям (відповідність загальноприйнятим стандартам, визначених акредитаційним органом, з акцентом на досягнуті результати освітнього процесу або навчальної програми);

3. Якість як задоволення споживача (виправдання очікувань споживачів – студентів, батьків, суспільства в цілому та інших зацікавлених сторін);

4. Якість як синонім покращення (процес, спрямований на постійне вдосконалення, розвиток відповідальності ВНЗ за краще використання його інституційної автономії та свободи).

Якщо звернутися до вітчизняної наукової літератури, то треба зауважити, що в ній також існують різноманітні підходи до визначення поняття «якість вищої освіти». У відповідності до даних підходів, якість вищої освіти є характеристика вищої освіти, що відображає відповідність інституційних умов, освітніх процесів та результатів навчання державним освітнім стандартам, вимогам розвитку особистості і суспільства [1; с. 81].

З цього можна припустити, що в системі якості вищої освіти необхідно виділити три елементи: якість потенціалу вищої освіти, якість процесу вищої освіти і якість результату вищої освіти.

Найважливіше значення для інноваційного розвитку вищої школи України має вирішення проблеми забезпечення якості вищої освіти. Її розгляд повинен здійснюватися в контексті Болонського процесу, учасником якого Україна стала в 2005 р. Перебуваючи членом Болонського процесу, Україна взяла на себе зобов'язання проводити роботу з приве-

дення якості національної освіти у відповідність до європейських стандартів та узгодження нормативно-правових змін у системі вищої освіти згідно зі стандартами і рекомендаціями Європейського простору вищої освіти.

У Болонській декларації (1999 р.) зауважується, що одним із найважливіших напрямів діяльності країн-учасниць Болонського процесу є співробітництво в галузі забезпечення якості вищої освіти через розробку єдиних критеріїв і методологій оцінки, що виступає основою для формування європейського простору вищої освіти.

2004 року Європейська комісія запропонувала «п'ять кроків для забезпечення якості». Вони включають в себе: 1) створення всіма інститутами вищої освіти внутрішніх систем забезпечення якості; 2) поява незалежних акредитаційних агентств з питань забезпечення якості; 3) включення національних агентств в європейський реєстр акредитаційних агентств з забезпечення якості і визначення умов реєстрації; 4) можливість для інститутів вищої освіти обирати з реєстру агентство, яке відповідає його профілю і потребам; 5) прийняття результатів оцінки агентств офіційного реєстру як основи для рішень з ліцензування і фінансування, включаючи право на гранти для студентів.

Реалізація вказаних положень з забезпечення якості вищої освіти знаходить відображення в практиці діяльності країн-учасниць Болонського процесу, у тому числі – й України.

Законом України «Про вищу освіту» (ст. 16) визначена система забезпечення якості вищої освіти, яка складається з: 1) системи забезпечення вищими навчальними закладами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості); 2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти; 3) системи забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти [2; с. 23–25].

Система забезпечення вузами якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення наступних заходів: визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти; здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення

результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб; забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників; забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти та ін.

Що стосується системи зовнішнього забезпечення якості вищої освіти України, то вона передбачає: забезпечення ефективності процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти; забезпечення наявності системи проведення процедур зовнішнього забезпечення якості; забезпечення наявності оприлюднених критеріїв прийняття рішень відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти та ін.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, яке є незалежним, постійно діючим колегіальним органом, закликає здійснювати реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти України. Для цього він формує вимоги до системи забезпечення якості вищої освіти, розробляє положення про акредитацію освітніх програм і подає його на затвердження центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки; аналізує якість освітньої діяльності вищих навчальних закладів; формує критерії оцінки якості освітньої діяльності, у тому числі наукових здобутків, вищих навчальних закладів, за якими можуть визначатися рейтинги вищих навчальних закладів України та ін.

Для забезпечення якості вищої освіти в умовах становлення інноваційного суспільства в Україні необхідна імплементація компетентісного підходу до аналізу якості вищої освіти, реалізація комплексу інструментів систем внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти відповідно до стандартів і рекомендацій Європейського простору вищої освіти як основи для інтеграції національної системи забезпечення якості вищої освіти в європейську систему оцінювання вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Прилипко С. М., Клімова Г. П. Якість вищої освіти України в контексті Болонського процесу / С. М. Прилипко, Г. П. Клімова // *Право та інновації: наук.-практ. журн.* / редкол.: Ю. С. Атаманова та ін. – Х. : Право. – 2014. – № 1–2. – С. 80–87.

2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 №1556-VII. // Відом. Верхов. Ради України. –2014. – №37–38. – Ст. 2004.

Клімова Галина Павлівна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціології та політології ННУ ім. Ярослава Мудрого, провідний науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

О. С. Луценко

ПРОФЕСІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Закон України «Про державну службу» від 17.11.2011 р., №4050-VI (далі – Закон) [1] одним із обов'язків державного службовця називає обов'язок підвищувати рівень своєї професійної компетентності (ст. 11). Рівнем професійної компетентності особи є характеристика особи, що визначається її освітньо-кваліфікаційним рівнем, досвідом роботи та рівнем володіння спеціальними знаннями, уміннями та навичками (ст. 1). У ст. 16 Закону розкрито мінімальні загальні вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня та досвіду роботи осіб, які претендують на зайняття посади державної служби. Вимоги до рівня професійної компетентності осіб, які претендують на зайняття посад державної служби групи I-1, а також спеціальні вимоги до досвіду роботи, вимоги до напряму підготовки (отриманої особою спеціальності) та інші вимоги до рівня професійної компетентності осіб, які претендують на зайняття посад державної служби інших підгруп групи I, визначаються суб'єктом призначення на ці посади відповідно до затверджених ним профілів професійної компетентності посад, якщо інше не передбачено законом. Спеціальні вимоги до досвіду роботи, вимоги до напряму підготовки (отриманої особою спеціальності) та інші вимоги до рівня професійної компетентності осіб, які претендують на зайняття посад державної служби груп II, III, IV і V, визначаються керівником державної служби у відповідному державному органі, органі влади Автономної Республіки Крим або їх апараті в порядку [2], визначеному спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань державної служби.

На жаль, рівень професійної компетентності більшості держслужбовців не відповідає необхідному для належного вирішення щоденних